

Referens

Bo Karlsson

Mottagare

Utbildningsnämnden

Remissvar promemoria En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703/GV)

Diarienummer: UF/2020:301

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner yttrandet och överlämnar det till Utbildningsdepartementet som kommunens svar på promemorian En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703/GV).

Sammanfattning

Utbildningsnämnden har fått promemorian En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703/GV) remitterat till sig för yttrande. Utbildningsnämnden överlämnar remissvar till Utbildningsdepartementet för Botkyrka kommuns räkning.

I promemorian lämnas förslag som syftar till att öka möjligheterna för Skolinspektionen att stänga skolor med stora brister, såväl fristående som kommunala. Förslagen innebär bland annat att den mest ingripande sanktionen vid brister i kommunala skolor, statliga åtgärder för rättelse, som huvudregel ersätts med ett verksamhetsförbud tills vidare.

Botkyrka kommun instämmer i utredningens förslag i den del som avser skärpta sanktionsmöjligheter vid upprepade allvarliga missförhållanden. Förslagen innebär att elevers rätt till utbildning av god kvalitet bättre kan säkerställas. Däremot avstyrker kommunen förslagen som avser verksamhetsförbud tills vidare för skolor med kommunal huvudman.

Ärendet

Utbildningsnämnden har fått promemorian En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (U2020/04703/GV¹) remitterat till sig för yttrande. Utbildningsnämnden överlämnar remissvar till Utbildningsdepartementet för Botkyrka kommuns räkning.

¹ <https://www.regeringen.se/4a5d7e/contentassets/0a8eb3dec5244f90a8151f7694837258/en-mer-likvardig-och-effektiv-skoltillsyn>

I promemorian lämnas förslag som syftar till att öka möjligheterna för Skolinspektionen att stänga skolor, såväl fristående som kommunala, med stora brister. Förslagen innebär att den nuvarande mest ingripande sanktionen vid brister i kommunala skolor, statliga åtgärder för rättelse, som huvudregel ersätts med ett verksamhetsförbud tills vidare. Det innebär att kommunala skolor med stora brister kommer att kunna stängas och inte kan öppnas igen förrän bristerna är åtgärdade.

Vidare innebär förslagen att möjligheterna att komma åt brister i huvudmannens ansvarstagande stärks genom att en ny grund för ingripande vid upprepade missförhållanden införs. Denna grund innebär att den mest ingripande sanktionen kan aktualiseras inom två år från att ett föreläggande utfärdats. Det gäller även i de fall föreläggandet har följts om föreläggandet har gällt ett allvarligt missförhållande och två ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Den ena förutsättningen är att huvudmannen tidigare har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten. Den andra förutsättningen är att ett allvarligt missförhållande i verksamheten ändå föreligger.

Därutöver föreslås att tillsynsmyndigheterna i de förelägganden som meddelas ska ange om de påtalade bristerna bedöms utgöra ett allvarligt missförhållande och därmed kan komma att följas av ett verksamhetsförbud eller ett återkallande.

Förslagen till ny lagstiftning innebär även att kommuner, vilka har tillsynsansvar över fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg, får möjlighet att använda sig av de mer kraftfulla sanktionerna.

Skolinspektionens nuvarande sanktionsmöjligheter

I Skolinspektionens tillsyn ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid tillsynen. Skolinspektionens ingripande om fel upptäckts kan beskrivas som en ”sanktionstrappa”. Första steget är att Skolinspektionen kan avstå från ingripande om överträdelsen är ringa och vidtar nödvändiga åtgärder och om det med hänsyn till omständigheterna i övrigt finns särskilda skäl. Om det är fråga om mindre allvarliga överträdelser kan Skolinspektionen utdela en anmärkning. Vanligast är att huvudmannen föreläggs att fullgöra sina skyldigheter om verksamheten inte uppfyller de uppställda kraven. Ett föreläggande kan förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen.

När det är fråga om att en huvudman inte följt ett föreläggande och missförhållandet är allvarligt skiljer sig regelverket åt beroende på om det är en kommunal eller enskild huvudman. Om det är en fråga om verksamhet i en fristående skola får godkännandet för den enskilda huvudmannen återkallas, vilket i praktiken innebär att skolenheten läggs ned. Om det är en fråga om en kommunal skolenhet tillämpas istället bestämmelserna om statliga åtgärder för rättelse. Det innebär att Skolinspektionen kan besluta att staten på kommunens eller landstingets bekostnad ska vidta de åtgärder som behövs för att komma tillrätta med bristerna. Statliga åtgärder för rättelse har tillämpats en gång i januari 2019 avseende Storvretskolan i Botkyrka kommun

Förslag till yttrande

Botkyrka kommun instämmer i de förslag som presenteras i promemorian En mer likvärdig och effektiv skoltillsyn (dnr U2020/04703/GV) i den del som avser skärpta sanktionsmöjligheter vid upprepade allvarliga missförhållanden. Förslagen innebär att elevers rätt till utbildning av god kvalitet bättre kan säkerställas. Däremot avstyrker kommunen förslagen som avser verksamhetsförbud tills vidare för skolor med kommunal huvudman.

Nedan redovisas synpunkter i anslutning till vissa av promemorians förslag närmare.

Avsnitt 7.3

Utredningens förslag: *Statens skolinspektion ska, när det gäller en verksamhet som bedrivs av en kommun eller en region, kunna förbjuda huvudmannen att tills vidare driva verksamheten vidare, om ett föreläggande enligt 26 kap. 10 § skollagen inte har följts, och missförhållandet är allvarligt. Skolinspektionen ska få besluta att ett verksamhetsförbud ska gälla trots att det inte har fått laga kraft. Ett beslut om verksamhetsförbud ska kunna upphävas om huvudmannen begär det och det inte längre finns förutsättningar för ett sådant förbud.*

Botkyrka kommun avstyrker förslaget. Kommunen anser att promemorian inte tillräckligt belyst konsekvenser av att den kommunala huvudman som ansvarar för den verksamhet där missförhållandena föreligger också är den som enligt skollagen är skyldig att bereda eleverna plats i någon annan av huvudmannens skolor. Detta gäller inte för fristående huvudmän. I detta avseende råder således inte likvärdiga villkor för tillsynen mellan kommunala och fristående huvudmän, vilket utredaren haft uppdrag att åstadkomma. Den kommunala huvudmannen har ett vidare uppdrag än den fristående.

Avsnitt 7.3.1

Utredningens förslag: *Verksamhetsförbud tills vidare ska som huvudregel ersätta statliga rättelseåtgärder.*

Botkyrka kommun avstyrker utredningens förslag.

Utredningens förslag: *Vid tillämpningen av beslut om verksamhetsförbud kan Skolinspektionen för att ta hänsyn till elevernas intressen, t.ex. besluta att verksamhetsförbudet ska börja gälla efter innevarande terminsslut.*

Botkyrka kommun instämmer i utredningens förslag. Kommunen anser visserligen att verksamhetsförbud tills vidare inte bör införas för kommunala huvudmän men om sådant ändå skulle komma att genomföras är det viktigt att elevernas intresse sätts i första rummet.

Avsnitt 7.3.3

Utredningens förslag: *Ett verksamhetsförbud bör riktas mot en klart avgränsad verksamhet.*

Botkyrka kommun instämmer i utredningens förslag. Kommunen anser visserligen att verksamhetsförbud tills vidare inte bör införas för kommunala huvudmän men om sådant ändå skulle komma att genomföras är det angeläget att åtgärden avser en klart avgränsad verksamhet.

Avsnitt 8.4

Utredningens förslag: *En ny grund för återkallelse av ett godkännande, ett medgivande eller ett beslut om rätt till bidrag respektive verksamhetsförbud eller statliga åtgärder för rättelse införs. Den nya grunden innebär att ett sådant ingripande kan aktualiseras inom två år från ett föreläggande som har gällt ett allvarligt missförhållande, även om föreläggandet har följts, om två ytterligare förutsättningar är uppfyllda. Den ena förutsättningen är att huvudmannen tidigare har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten, den andra är att ett allvarligt missförhållande i verksamheten ändå föreligger.*

Botkyrka kommun instämmer delvis i utredningens förslag. Kommunen finner det angeläget att kraftfulla åtgärder vidtas vid långvariga och återkommande allvarliga missförhållanden i enlighet med utredningens förslag. En sådan regel bör kunna utformas utan koppling till förslaget om verksamhetsförbud tills vidare som kommunen avstyrker.

Avsnitt 8.5

Utredningens förslag: *Om tillsynsmyndigheten bedömer att de brister som påtalas i ett föreläggande utgör ett allvarligt missförhållande ska detta anges i föreläggandet, bl.a. för att skapa en ökad tydlighet för huvudmannen om vad som kan bli följden av fortsatta missförhållanden.*

Botkyrka kommun instämmer i huvudsak med utredningens förslag men förordar att Skolinspektionens beslut uttrycks än tydligare för att det ska stå helt klart för huvudmannen att risk för verksamhetsförbud eller återkallande föreligger. Exempelvis ”Missförhållanden bedöms så allvarliga att de kan komma att ligga till grund för beslut om verksamhetsförbud (alternativt återkallande)”. Botkyrka kommun anser att det annars finns en risk för otydlighet i Skolinspektionens beslut eftersom uttryck som ”Skolinspektionen ser allvarligt på...” redan används.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet medför inga direkta ekonomiska konsekvenser. I den händelse lagregleringen av Skolinspektionen skulle förändras i enlighet med utredningens förslag om verksamhetsförbud tills vidare och en sådan sanktion skulle träffa Botkyrka kommun kan indirekta kostnader för omorganisation uppstå.

Anette Älmdalen
Utbildningsdirektör

Bo Karlsson
Tf. chef kvalitetsstöd

Expedieras till
Utbildningsdepartementet